

# VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 29. května 2013 č. 400

## Stanovisko

### **vlády k návrhu na vydání zákona o zvláštním příspěvku zasloužilým reprezentantům, kteří získali medailové ocenění na olympijských hrách (sněmovní tisk č. 1016)**

Vláda na své schůzi dne 29. května 2013 projednala a posoudila návrh zákona o zvláštním příspěvku zasloužilým reprezentantům, kteří získali medailové ocenění na olympijských hrách (sněmovní tisk č. 1016), a vyjádřila s ním **nesouhlas** z těchto důvodů:

1. Vláda konstatuje, že předložený materiál je nejasný a vnitřně rozporný. To se projevuje zejména v tom, že zatímco v důvodové zprávě se uvádí, že výše příspěvku k důchodu bude odvozena od získání olympijské medaile (zlatá, stříbrná, bronzová), z ustanovení § 4 odst. 1 návrhu zákona vyplývá, že se oprávněným osobám navrhuje dorovnání důchodu do výše průměrného starobního důchodu bez ohledu na druh medaile, kterou sportovec na olympijských hrách získal.

2. Předložený návrh je zcela nesystémový, a to zejména tím, že by měl do univerzálního zákona o důchodovém pojištění, založeného na pojistném principu a zohledňujícího prakticky pouze celkovou dobu pojištění a výši předdůchodových příjmů, vnášet naprosto cizorodý prvek, kterým je ocenění společenského významu, nadto pro ne zcela nejvhodněji vymezenou úzkou skupinu oprávněných. Nekoncepčnost návrhu zákona je spatřována i v tom, že řeší problém pouze některých držitelů medailí z olympijských her, zcela stranou však ponechává ostatní olympioniky a reprezentanty, kteří medaile nezískali, ačkoliv mohou mít obdobné problémy. Není také zřejmé, proč mají být oceněni pouze medailisté z olympijských her a nikoli z mistrovství světa apod., zejména pak z paralympiád. Kromě toho lze předložený návrh považovat za nespravedlivý i vůči jiným občanům, kteří také výborně reprezentovali Českou republiku, například v oblastech vědy a umění.

3. Podmínka českého občanství vzhledem k nároku na zvláštní příspěvek k důchodu je diskriminační na základě státní příslušnosti, a je proto v rozporu s čl. 18 Smlouvy o fungování Evropské unie i s čl. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Občan Evropské unie, který by jinak splnil všechna kritéria uvedená v § 2 písm. a) až c) návrhu zákona, tzn. pobíral by starobní nebo invalidní důchod z českého systému

pojištění, byl by reprezentantem republiky, která byla předchůdcem České republiky a v uvedené době získal medailové ocenění na olympijských hrách, by tak byl vystaven neodůvodněné diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Takové případy si lze představit zejména ve vztahu k občanům Slovenské republiky.

4. Vláda upozorňuje na to, že je nedůvodné a na hranici ústavnosti, aby zákonnou výši dávky určoval nahodilý faktor, kterým je v tomto případě datum podání žádosti. Vazba na den, kdy oprávněná osoba uplatnila nárok, by vedla k fixaci výše zvláštního příspěvku a jeho možnému brzkému zastarání, a tedy i ztrátě dorovnávacího efektu, neboť možnost zvýšení částky zvláštního příspěvku nařízením vlády podle § 4 odst. 3 se zdá být vzhledem k jeho zjevně individuálnímu určování značně diskutabilní. V případě použití hranice průměrného důchodu by navíc muselo být neustále sledováno, zda příslušný důchod, popřípadě v souběhu s příjmy z jiných důchodových systémů (§ 3 odst. 4), nepřesahuje tuto hranici, protože v tom případě příspěvek nepřísluší. Taková úprava by přispěla ke zvýšení správních nákladů na obsluhu této dávky. V souvislosti s tím vláda upozorňuje, že kvůli takto formulované právní úpravě by Česká správa sociálního zabezpečení musela zcela přepracovat systém statistického sledování, což je vzhledem k odhadovanému počtu případů neúměrně neekonomické.

5. Vzhledem k tomu, že udělení ocenění je podmíněno sociální situací oprávněné osoby, není vůbec jasné, zda je účelem zákona ocenit zásluhy bývalých úspěšných sportovců, nebo řešit tíživou sociální situaci některých z nich. Pro žádný z obou zmíněných účelů však podle názoru vlády není vhodným nástrojem úprava výše důchodů, kde finanční efekt může být - vzhledem k navrženému způsobu „dorovnání do průměrné výše“ - v mezních případech v řádu jednotek korun, což by v těchto důsledcích působilo spíše dehonestujícím dojmem. Není ostatně bez pochyb, zda lze za ocenění považovat dorovnání důchodu do celostátně průměrné výše důchodu. Ocenění zásluh je konec konců v předloženém návrhu zákona vyjádřeno pouze nepřímou v rámci popisu účelu zákona.

6. Pojem „zvláštní příspěvek“ evokuje dávku, jejíž výše je stanovena absolutní částkou, popřípadě jiným objektivně stanovitelným způsobem a která není součástí důchodu, ale je poskytována spolu s ním. Z předloženého návrhu zákona je přitom zřejmé, že podstatou zvláštního příspěvku je ve skutečnosti úprava důchodu, neboť částka, o kterou bude důchod navýšen, se stane jeho součástí a není tedy důvod, proč ji takto nepojmenovat přímo. Vazba na průměrný starobní důchod pak postrádá opodstatnění v případech osob pobírajících nikoli starobní, nýbrž invalidní důchod. Také samotná volba názvu zvláštního příspěvku k důchodu není zcela vhodná, neboť by v případě přijetí návrhu vedla k terminologické kolizi se zvláštním příspěvkem k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

7. Vláda upozorňuje, že realizace návrhu by znamenala další rozšíření mandatorních výdajů státního rozpočtu. Nelze souhlasit s tím, aby prostředky na výplatu příspěvku poskytoval stát z kapitoly Všeobecná pokladní správa, neboť pokud příspěvek vyplácí Česká správa sociálního zabezpečení nebo příslušné správy ozbrojených složek, musely by prostředky na krytí být zajištěny v příslušných rozpočtových kapitolách. Vyčíslení potřebných výdajů ze státního rozpočtu, uvedené v důvodové zprávě, je ostatně zcela nedostačující.

8. Je věcí uvážení, zda by v rámci strategie autonomie sportu neměla být problematika finančního zabezpečení bývalých úspěšných olympioniků řešena Českým olympijským výborem, a to pomocí sociálních programů Českého olympijského výboru.

9. Je patrně namístě upozornit též na to, že podle zvolené dikce návrhu zákona by mohla být oprávněnou i osoba, která sice pobírá důchod z českého systému důchodového pojištění a v uvedeném období reprezentovala předchůdce České republiky na olympijských hrách, avšak medaili na olympijských hrách získala jako reprezentant státu jiného. To však je zřejmě v rozporu se záměrem předkladatelů.

10. V neposlední řadě vláda upozorňuje na to, že předložený návrh zákona vykazuje i nedostatky legislativně technické povahy, například v souvislosti s návrhem zákona by bylo třeba provést dílčí úpravy zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a to konkrétně v ustanovení § 5, který obsahuje taxativní výčet příjmů rozhodných pro přiznání dávek státní sociální podpory, kam by bylo nutné tento příspěvek zařadit. Kromě toho je značná část ustanovení obsažených v navrhovaném zákoně nadbytečná či dokonce chybná - v § 3 tak odstavec 1 pouze rekapituluje obsah § 2, odstavec 2 je zcela nadbytečný a odstavce 5 a 7 neřeší rozdíl mezi nárokem na dávku a nárokem na její výplatu, v ustanovení § 4 odst. 5 a § 5 odst. 2 je úprava příslušnosti orgánů sociálního zabezpečení nedůvodně rozdělena na dvě části, přičemž úprava příslušnosti k výplatě zvláštního příspěvku nelogicky předchází ustanovení o příslušnosti k samotnému rozhodnutí o tomto příspěvku, pojmy „právo“ a „nárok“ jsou v návrhu zákona užívány zmatečně. Co se úpravy procesních otázek týče, její valná část je duplicitní s obecnou úpravou správního řízení obsaženou ve správním řádu, osvobození od správních poplatků v důchodových věcech vyplývá z § 8 odst. 2 písm. a) zákona o správních poplatcích. Rovněž je třeba upozornit na to, že v návrhu zákona používané pojmy „plný invalidní důchod“ a „částečný invalidní důchod“ již zákon o důchodovém pojištění od 1. ledna 2010 nezná; podle platné právní úpravy se nově jedná o invalidní důchod prvního, druhého a třetího stupně. Návrh zákona ostatně ani neřeší, odkdy zvláštní příspěvek k důchodu oprávněné osobě náleží. Návrh zákona rovněž mj. neřeší situaci, kdy oprávněná osoba pobírá více důchodů vyplácených v souběhu.